



Tussen wet en werkelijkheid: de WLT in de praktijk

Festival forensische zorg
Marleen Nagtegaal,
WODC

28-01-2020

Wet langdurig toezicht (1)

- Doel: voorkomen recidive ex-zeden- en zware geweldsdelinquenten en ex-tbs-gestelden
- 3 onderdelen:
 1. Oneindige voorwaardelijke beëindiging tbs-maatregel met verpleging (VB)
 2. Twee veranderingen in de proeftijd v.i.
 - a) Proeftijd voorwaardelijke invrijheidstelling (v.i.) gedetineerden: duur algemene en bijzondere voorwaarden gelijk

Wet langdurig toezicht (2)

- b) Proeftijd v.i. te verlengen
- 3. Zelfstandige toezichtmaatregel:
gedragsbeïnvloedende en
vrijheidsbeperkende maatregel (GVM)
 - Inwerkingtreding:
 - Per 1-1-2017: VB
 - Per 1-1-2018: overige onderdelen

WODC- onderzoeksprogramma WLT*

- 5 jaar
- Jaarlijkse monitoring & verdiepende analyses:
 - Analyse beleidstheorie
 - Jaarlijkse toepassingen WLT
 - Procesevaluatie
 - Langdurig gebiedsverbod
 - Wensen slachtoffers
 - Burgemeesters en invulling toezicht
 - Recidivemetingen

* Ter publicatie voorjaar 2020

Vandaag: de GVM

- Achtergrond
- De praktijk
- Spanningsveld wet en werkelijkheid
- Conclusie

Achtergrond GVM (1)

- Oplegging GVM alleen icm tbs-maatregel of gevangenisstraf (art. 38z Sr)
- In 2 fasen, beide met rechterlijke toets: oplegging en tenuitvoerlegging
 - Op advies reclassering
 - Op vordering OvJ
- Tenuitvoerlegging tbs-maatregel of gevangenisstraf eerst, daarna indien noodzakelijk geacht de GVM (rechterlijke beslissing)

Achtergrond GVM (2)

- Rechter stelt naast tenuitvoerlegging GVM ook voorwaarden en duur GVM vast
- Initieel: 2, 3, 4 of 5 jaar
- Verlenging: 2, 3, 4 of 5 jaar

- Doelgroepen:
 - Tbs-gestelden
 - Gedetineerden
 - Zware geweldsdelicten: strafdreiging \geq 4 jaar
 - Zeden: geen minimale strafdreiging

Achtergrond GVM (3)

Voorwaarden:

- Verbod verdovende middelen
- Opname in zorginstelling
- Een verplichting zich onder behandeling te stellen van een deskundige of zorginstelling
- het verblijven in een instelling voor begeleid wonen of maatschappelijke opvang
- het deelnemen aan een gedragsinterventie

Achtergrond GVM (4)

- **een verbod om vrijwilligerswerk van een bepaalde aard te verrichten**
- andere voorwaarden, het gedrag van de veroordeelde betreffende; h. een locatieverbod; i. een contactverbod; j. een meldplicht;
- **een beperking van het recht Nederland te verlaten**
- een verhuisplicht of een verbod om zich in een bepaald gebied te vestigen.

Veronderstellingen beleidsmaker GVM (1)

Van toepassing bij:

1. Verdachten die PJ-onderzoek weigeren en gevangenisstraf krijgen opgelegd;
2. In combinatie met tbs-vw;
3. In combinatie met gemaximeerde tbs;
4. Bij veroordeelden die v.i. weigeren.

Veronderstellingen beleidsmaker GVM (2)

Gedachten

1. Weigerende verdachten PJ-onderzoek
 - Alsnog behandeling als eerdere oplegging niet mogelijk is
2. I.c.m. tbs-vw of gemaximeerde tbs
 - Alsnog behandeling als kader eindig is, maar behandeling nog niet afgerond
3. Bij calculerende verdachten
 - Alsnog geleidelijke en voorwaardelijke invrijheidstelling als v.i. wordt geweigerd

Impactanalyse: maximaal 20 GVM's per jaar
(Drost et al., 2016)

Veronderstellingen beleidsmaker (4)

- Duurt enkele jaren totdat eerste GVM tenuitvoer wordt gelegd:
 - Tbs-maatregel tenminste 2 jaar
 - Combinatiestraf tbs-maatregel komt daar nog bij
 - Onvoorwaardelijke gevangenisstraf zal ook enige tijd vergen, strafdreiging veelal 4 jaar of meer
 - Eerste tenuitvoerlegging GVM niet voor 2022

Monitoring GVM (1)

- Methode: rechtspraak.nl, Kluwer navigator, attenderingen
Expertisecentrum Penitentiaire Zaken (OM)
- Zoekterm: gedragsbeïnvloedende maatregel, art. 38z, etc.
- Gevonden: 11 GVMs, alle in 2019
- opleggingen gezocht tussen 1-1-2018 en 6-12-2019



Monitoring GVM (2)

- Delicten:
 - 14 geweldsdelicten
 - 12 zedendelicten
 - 2 levensdelicten met dodelijke afloop
 - 1 poging levensdelict
 - 1 brandstichting
 - 2 vermogens delicten
 - 2 overige delicten
- Gemiddeld 3 delicten per zaak

Monitoring GVM (3)

- Combinatiestrafen

- ✓ Tbs met voorwaarden & gevangenisstraf: 2 casussen
- ✓ Tbs met verpleging & gevangenisstraf: 3 casussen (65 mnd., 2 jaar, 6 jaar)
- ✓ Tbs met verpleging & OVAR: 1 casus
- ✓ Gevangenisstraf: 5 casussen (7 jaar, 193 dagen, 7 jaar, 6 jaar, 6 jaar)

Casus RB Midden-Nederland

- 1. mishandeling, 2. mishandeling, meerdere malen gepleegd, 3. mishandeling
- Huiselijk geweld: mishandeling van zijn partner en baby
- OvJ vordert:
 - Gevangenisstraf van 12 maanden
 - Dadelijk uitvoerbaar verklaren van voorwaarden en toezicht
 - Oplegging GVM, **én**
 - **Tenuitvoerlegging GVM**

Casus RB Midden-Nederland

Motivering OM:

- 'hoewel het OM 30 dagen voor het eindigen van de gevangenisstraf de vordering tot tenuitvoerlegging van de maatregel moet indienen, blijkt uit de wet ook dat het OM ontvankelijk is in een later ingediende vordering indien de grond voor de tenuitvoerlegging zich na die 30 dagen voordoet'

Casus RB Midden-Nederland

- Advocaat:
 - Vordering tot oplegging en tenuitvoerlegging GVM is juridisch niet mogelijk, omdat er geen gevangenisstraf aan vooraf is gegaan
- Rechter:
 - Poging tot zware mishandeling op strafblad
 - Verminderd toerekeningsvatbaar vlg PBC: pers.stn. met antisociale, afhankelijke en borderline kenmerken
 - Recidiverisico matig tot hoog (PBC en reclassering)

Casus RB Midden-Nederland

- Grond voor tenuitvoerlegging GVM heeft zich voorgedaan op zitting, dus OM ontvankelijk
- Uitspraak:
 - 193 dagen onvrw. gevangenisstraf
 - 77 dagen vrw. gevangenisstraf
 - Proeftijd 3 jaar
 - GVM
 - Zelfde voorwaarden bij vrw. gevangenisstraf als bij GVM

Zie: ECLI:NL:RBNE:2019:3472

Conclusies

- De intenties van de wetgever worden niet altijd zo opgevat in de praktijk
- Minder GVMs opgelegd dan verwacht
- Eerdere tenuitvoerlegging GVM dan verwacht



Vragen?

m.h.nagtegaal@wodc.nl